



Jaarverslag 2019

VERENIGING VRIENDEN VAN DE PLANTAGE

Voor de Jaarvergadering van 2020

Achtergronden Vereniging

ALGEMEEN

Het jaar 2019 was met 19 activiteiten een respectabel jaar en dat gold ook de kwaliteit. Het Bestuur meent dat het uitgevoerde programma ruim voldeed aan de statutaire opdracht om de bloei van het culturele leven in en rond de Plantage te bevorderen had voldaan. De programmering werd gefinancierd door de contributies van de leden (€ 16 leden, € 7 huisgenoten; minimaal € 35 bedrijven) en projectmatige subsidies van Kunst en Cultuur Stadsdeel Centrum die het Plantage Filmfestival, het Plantage-Weesperbuurtfeest, en de kindertheatervoorstelling *De wereld & Ko* steunden.

Zonder samenwerking met andere instellingen uit de buurt zou er lang zoveel niet mogelijk zijn (zie hieronder: 'Activiteiten i.s.m. andere organisaties'). Zij worden bedankt voor de evenementen die samen zijn gerealiseerd. Daarnaast waren er in 2019 weer vele personen bij onze programmering betrokken: Cees van Ede en Jos van Hest (Plantage Poëzieprijs en Literaire Middagen); Lies Janssen en Hetty Krapels (het Plantage Filmfestival) en Heleen Gans (muziekevenementen), ook wel de 'buitenleden' van het Bestuur genoemd. Verder worden natuurlijk alle artiesten, rondleiders, mensen die lezingen hielden of deelnamen aan discussies van harte bedankt. En dat geldt niet minder voor personen die hun etablissement of ruimte hebben opengesteld en ons faciliteerden: Paul Weijenberg van Desmet Studio's; Carlien Blok van de Hortus; Els Wenselaar van Stichting Occo Hofje, de staf van the bird house (The Lancaster Hotel); Marianne van Berlo en Arjan Sikking van Tangosalon De Plantage; en de mensen van het Crea-café. Lies Ros en Marianne Boeije worden bedankt voor hun bijdrage aan de grafische kwaliteit van het drukwerk van de Vrienden.

BESTUUR EN BELEID

Intensiever nog dan vorig jaar heeft het Bestuur zich ingezet om goede nieuwe locaties te vinden voor haar activiteiten. De Jaarvergadering werd georganiseerd in The Birdhouse van The Lancaster Hotel, de Literaire Middagen vonden onderdak in de Laranjazaal van de Hortus, de bluesavond viel geheel op zijn plek in het Crea-café. Met andere buurtorganisaties (Stadsdorp, Plantage-Weesperbuurtvereniging, SOOP) en de gemeente zijn gesprekken gevoerd over de wenselijkheid van een vaste plek in de buurt waar meer organisaties gebruik van kunnen maken. Dit leidde tot het opstellen van een lijst met (goede) locaties die in 2020 verder besproken wordt met de gemeente.

Op de Jaarvergadering werd aan de leden een voorstel voorgelegd om de contributie te verhogen. Een zwaarwegend besluit omdat we laagdrempelig willen blijven en er niets aan hebben als leden weglopen vanwege een hogere contributie. Zie voor de argumentatie onder het kopje *Jaarvergadering*.

Het gebrek aan vrijwilligers wordt steeds nijpender. Ondanks enkele gesprekken kon het Bestuur geen nieuwe bestuursleden aantrekken. Werkende mensen zijn vaak te druk met werk en/of kinderen; ouderen willen zich niet altijd graag binden aan

weekenden en de hoeveelheid werk. Wel kon tot ons geluk Heleen Gans worden aangetrokken voor de muziekprogrammering. Voor de organisatie van het buurtfeest plaatste het Bestuur samen met de Plantage-Weesperbuurtvereniging dringende oproepen in het Bulletin en op website BO 1018, die helaas op niets uitliepen.

De *Werdegang* van de Werkgroep Kunst en Cultuur Centrum Oost en de Stichting die hem opvolgde, waar we regelmatig subsidie van ontvingen, werd nauwlettend gevolgd. René Mentink maakte deel uit van de Werkgroep (zie ook *Jaarverslag 2018*) en deed uitgebreid verslag van de merkwaardige gang van zaken in het mei-Bulletin.

Het Bestuur praatte eind 2019 opnieuw met 'De Plantage. Oase Amsterdam' om de uitdijende activiteiten van Oase en de eigen activiteiten te bespreken. We streven in 2020 naar een duidelijker afstemming van activiteiten om niet in elkaars vaarwater te zitten. De Vrienden zijn lid van Oase (<https://www.chainels.com/plantage>).

Van ca. 2008-2013 werd binnen de Vereniging door Ester Wouthuysen, Léon Deben e.a. een videoproject opgezet onder de titel *Jong in de oorlog*. Het behelsde ruim twintig interviews met mensen die de Tweede Wereldoorlog als kind hadden meegemaakt in de Plantage. Het project is nooit voltooid. Willem Campschreur en Ester keken opnieuw naar de bruikbaarheid van het materiaal en legden eind 2019 hun bevindingen voor aan het Bestuur. In 2020 zal het Bestuur een besluit nemen over het al dan niet verder voeren van het project.

JAARVERGADERING

De vergadering vond plaats op 27 juni in de ontbijtzaal van The Birdhouse, onderdeel van The Lancaster Hotel op de Plantage Middenlaan. Er waren 42 leden aanwezig.

Voorzitter René Mentink opende de vergadering waarna secretaris Willem Campschreur het *Jaarverslag 2018* presenteerde: 2018 was een druk en divers jaar met maar liefst 23 meest goed bezochte activiteiten. De rondleiding door de Wittenberg moest maar liefst drie keer georganiseerd en een wandeling langs de beelden van Artis twee keer. Het programma mag in 2019 minder vol zijn. Hij stipte de uitvoering van de beleidsdiscussie aan, de verbeterde communicatie met de leden (website en Bulletin) en de gemeentelijke subsidieperikelen. Ook de belangrijkste activiteiten van het afgelopen jaar werden gememoreerd (zie volledig verslag op website). Tenslotte droeg hij het gedicht *Gelijk* van Hans Hagen voor, een van de gedichten die elke maand in de vitrine van Desmet Studio's worden geplaatst.

Penningmeester Joop Hox gaf een toelichting op een aantal posten uit de *Jaarrekening 2018*, m.n. de doorwerking van de subsidiebedragen. De financiële situatie van de vereniging is goed maar door structureel hogere kosten voor activiteiten en onzekerheid over subsidiemogelijkheden moet het Bestuur alert blijven om de cijfers niet in het rood te laten belanden. De Kascommissie (Rube van Poelgeest en Résalieke Vlieger) was van mening dat de verslaglegging een getrouw beeld gaf van het resultaat over 2018 en het vermogen per 31-12-2018. De vergadering ging onder applaus akkoord en verleende het Bestuur décharge.

Ten aanzien van de niet zo eenvoudige *Begroting 2020* kwamen van de leden diverse suggesties: het vragen van een bijdrage voor het inzenden van gedichten bij de Plantage Poëzieprijs; het slechts eens in de twee jaar organiseren van het buurtfeest; en het samengaan met de Plantage-Weesperbuurtvereniging. René Mentink en Joop Hox wezen op de bezwaren, resp.: veel administratieve last, de eigen projectbegroting van het feest; en t.a.v. samengaan met de PWBV wordt gevreesd voor een vereniging met diffuse doelstelling zonder dat er een financieel voordeel te behalen valt.

Van het Bestuur lag ter bestrijding van de donkere financiële wolken een voorstel tot verhoging van de contributie, voor het eerst in het bestaan van de Vereniging (sinds 1991). Op grond van de inflatie alleen al zou de contributie nu € 26 moeten bedragen. Het Bestuur stelde verhogingen voor naar € 20 euro (individuele leden); € 28 (lid en huisgenoot samen) en € 50 (minimum bedrijfslidmaatschap). Het voorstel werd na enige discussie met de zaal bij acclamatie aangenomen. De gevolgen van de verhoging zullen op de volgende Jaarvergadering worden geagendeerd.

Gastheer René Sloots, General Manager van The Lancaster Hotel hield vervolgens een enthousiast verhaal met hand-out over de geschiedenis van het pand sinds 1875, met speciale nadruk op de oorlogsperiode. Het hotel is nu onderdeel van Eden Hotels, in bezit van de familie Dijkstra. Ook werd aandacht besteed aan de duurzame manier van werken van The Birdhouse en hoe het een plek voor de buurt zou kunnen zijn. Een rondleiding volgde en daarna overvloedige en lekkere hapjes van de zaak. De jazzband speelde geweldig en tot laat in de avond.

Activiteiten van de Vereniging

FILM

De 16de editie van het Plantage Filmfestival stond in het teken van twee documentairemaaksters. Voor de pauze werd de film *Michel, acteur verliest de woorden* vertoond, van Irma Wijsman en Patrick Minks. Michel van Dousselaere is een gelauwerd acteur die door progressieve afasie zijn vermogen tot taal langzaam verliest. Een zeer aangrijpende opening, ook door de toelichting van Irma Wijsman, zijn partner.

Na de pauze kwamen de docu's van Willemien Kluijfhout aan bod. Vertoond werden o.m. de korte dialoogloze film *Balbezit*, alsook fragmenten uit *Sergio Herman, fucking perfect* en *L'amour des moules*, waarna onverwacht fragmenten uit haar documentaire in wording over het seksuele leven van de oester! De slotfilm was de integrale vertoning van *Het nieuwe Artis* over de dilemma's van een dierentuin in de 21ste eeuw.

Het festival werd voor het eerst georganiseerd door Lies Jansen en Hetty Krapels, twee buurtbewoonsters met werkzaamheden en uitgebreide contacten in de wereld van de documentaire film. René Mentink coördineerde vanuit het Bestuur. De samenwerking met Desmet Studio's was weer heel plezierig. Minder positief was het bezoekersaantal dat met ruim 50 bezoekers onder de maat bleef. Het experiment met de vervroegde

begintijd was waarschijnlijk niet handig op de zaterdag. Lies Ros ontwierp poster en programma. Kunst en Cultuur Stadsdeel Centrum verleende financiële steun (16 maart).

MUZIEK

De programmering van de optredens lag voor het eerst in handen van Heleen Gans.

Het muziekprogramma had dit voorjaar voor het eerst in lange tijd weer klassieke muziek. Het *Liberio Strijktrio*, bestaande uit jonge ambitieuze leden van het grotere *Liberio Strijkorkest*, speelde in het Occo Hofje een enerverend programma dat met verve (en uit het hoofd!) werd uitgevoerd: na Beethovens lange Strijktrio no. 1 in Es-Majeur opus 3 volgde een Intermezzo voor strijktrio van de Hongaar Zoltán Kodály, waarna werd afgesloten met Schuberts Strijktrio no. 1 D471 in Bes-Majeur (14 april).

In december trad op dezelfde locatie de bekende countertenor Sytse Buwalda op, met David van Ooijen op luit. Zij brachten een liederenprogramma van uiteenlopende componisten uit het Italië van de 18de eeuw, waaromheen Buwalda een romantische vertelling had gesitueerd over de onmogelijke liefde tussen een jonge castraat en een novice. Het publiek ging geheel op in de liefdesgeschiedenis en het langdurige applaus toonde hoezeer iedereen genoten had (8 december). De muzikale bijeenkomsten in het Occo Hofje kennen steeds een enorm gezellige nazit met het vrijwel gehele publiek om met elkaar na te praten. Daarmee vervullen we een belangrijke nevensdoelstelling, namelijk om het sociale contact tussen de buurtbewoners/leden te bevorderen.

In oktober was een totaal ander optreden gepland: voor het eerst een bluesavond, gebracht door het Arthur Ebeling Trio. Maar helaas, Arthur werd ziek en er moest inderhaast vervanging worden geregeld, zodat er die avond onvervalste Mississippi-blues klonk van de tweemansformatie Gumbo & The Monk. Het Crea-café leende zich uitstekend voor de intieme, wat morsige drankzuchtige sfeer die past bij deze muziek. Op deels zelfgemaakte instrumenten werden twee sets plus toegift gespeeld voor een almaar enthousiaster publiek. Een geslaagd experiment (12 oktober).

LITERATUUR

Jos van Hest en Cees van Ede organiseerden ook dit jaar weer met bestuurslid Liesbeth de Ruijter de Literaire Middagen en de Plantage Poëziewedstrijd.

Literaire Middagen

De middag in mei had een sterk thema met romanschrijver Peter Delpout en geluidskunstenaar Hannes Wallrafen. De eerste kwam praten over zijn roman *In het zwart van de spiegel* met een hoofdpersoon die langzaam zijn zicht aan het verliezen is. Hannes Wallrafen was fotograaf voordat hij in korte tijd daadwerkelijk blind werd en zich in een moeizaam proces opnieuw moest uitvinden als geluidskunstenaar. Hij schreef daar een prachtig boek over: *De blinde fotograaf*. De afgeladen Laranzaal van de Hortus beleefde daardoor een intrigerende middag (26 mei).

In het najaar was er opnieuw aandacht voor de biografie als literair genre (vorig jaar Annet Mooy) met dichter/vertaler Jos Versteegen die aan de biografie werkt van Hans Keilson. Keilson is de beroemde Joodse psychiater en schrijver die zich na de oorlog inzette voor zwaar getraumatiseerde Joodse weeskinderen. Deze middag ging meer over de verhouding tussen leven en kunst in het werk van Keilson, m.n. de roman *In de ban van de tegenstander*. Na de pauze droeg dichteres Gerry van der Linden voor uit eigen werk en werd geïnterviewd over haar laatste bundel (10 november).

Het Bestuur was erg blij dat het dit jaar kon beschikken over de Laranjazaal van de Hortus, een prachtige locatie voor de Literaire Middagen met een betrokken staf.

Plantage poëzieprijs 2019

Jos van Hest en Cees van Ede hadden *De Nacht* tot thema van deze 28ste editie verheven. Een populair thema. Er werden maar liefst 254 gedichten ingestuurd door 127 dichters. Des te opvallender dat de jury, bestaande uit Katelijne Brouwer, Jos van Hest en Saskia van Leendert, als winnaar Atze van Wieren uitkoos, die in 2001 al eens de Plantage Poëzieprijs won. Hij kreeg een fotokunstwerk van Laura Samsom Rous, de bekende fotografe/videokunstenares. De andere genomineerden waren Cora Vos en Hein van der Sloot. De genomineerden en de vrouwelijke juryleden droegen voor uit eigen werk terwijl Jos vertelde over zijn lange intensieve bemoeienis met de poëzie. Joke Olie en Cees van Ede zongen een prachtig op muziek gezet gedicht van Leo Vroman. De zaal was vol en de sfeer goed. Kunst en Cultuur Stadsdeel Centrum gaf financiële steun.

Aan het eind van de middag kwam de sombere mededeling dat de prachtige Tangosalon van Marianne van Berlo en Arjan Sikking dicht zou gaan wegens opzegging huurcontract. Er zijn dure appartementen in het pand gepland. Voor Arjan en Marianne een hele nare zaak (14 september).

Het mei-Bulletin besprak het overlijden van dichteres Patty Scholten, ze won de Poëzieprijs in 1993 en was later jurylid. In 2016 was ze nog actief op ons jubileumfeest.

Plantagegedicht

Grafisch vormgeefster Lies Ros maakte ook dit jaar weer elke maand een fraai affiche met een door Jos van Hest geselecteerd 'Plantagegedicht'. De affiches zijn voor iedereen te lezen in de raamvitrine van Desmet Studio's aan de Plantage Middenlaan.

THEATER

Na de succesvolle uitvoering van de jeugdtheatervoorstelling *Meis! Het geheim van het bos* in 2018 besloot het Bestuur een vergelijkbare voorstelling te programmeren voor het najaar van 2019. Theater als vast onderdeel van ons culturele repertoire is een aantrekkelijke gedachte. Het Bestuur dacht bovendien door het aantrekken van kinderen met hun relatief jonge ouders een jongere leeftijdsgroep van volwassenen naar zich toe te halen, wat weer tot andere vernieuwing zou kunnen leiden. De voorstelling was daarom voor iedereen toegankelijk en niet alleen voor leden.

De voorstelling van 2019 was *De wereld & Ko*, opnieuw in samenwerking met Stip Theaterproducties. Gideon Samson schreef de toneeltekst, de regie was van Belle van Heerikhuizen en Minne Koole speelde de hoofdrol van Ko, allemaal jonge, reeds gelauwerde theatermensen. De doelgroep lag met 8+ iets hoger dan vorig jaar. Kwalitatief was het een geweldige voorstelling. Maar was vorig jaar het Crea-Theater helemaal vol, dit jaar waren er net geen 50 mensen op de voorstelling afgekomen, terwijl er opnieuw veel energie in de pr was gestoken. Er was wel waardering van het aanwezige publiek na afloop. Toch heeft het Bestuur besloten dat we voor volgend jaar een andere vorm gaan bedenken om een jonger publiek te bedienen (20 november). Deze activiteit kreeg financiële steun van Kunst en Cultuur Stadsdeel Centrum.

WANDELINGEN/RONDLEIDINGEN

Eén rondleiding in het voorjaar en één wandeling in het najaar. Weinig mensen wisten dat zich op de Kadijken de galerie van animalier-bronsgietster Hetty Heyster bevond, van wie veel beelden in Artis te vinden zijn. De middag begon met een bezoek aan de galerie waarbij na het welkom van Hetty alle door haar gemaakte dieren bekeken konden worden. Daarna trof men elkaar opnieuw in het SOOP-café voor de documentaire *Tanja*, waarin het maken van een bronzen nijlpaard, van schets tot politoeren, inzichtelijk wordt gemaakt. Hetty vertelde uitgebreid over haar vak tijdens een Power-Pointpresentatie en gaf iedereen een fraai boek over haar werk mee naar huis (2 maart).

Onder barre weersomstandigheden leidde Geert van Boxtel de Vrienden op een desalniettemin hooggewaardeerde architectuurwandeling Amsterdamse School door de Spaarndammerbuurt. Van arbeiderswoningen tot het beroemde gebouw Het Schip (6 oktober). De belangstelling voor Hetty's presentatie was groot en voor Geerts wandeling precies goed. Het is een ellendig verschijnsel dat leden soms zonder zich af te melden niet komen opdagen voor de wandelingen. En dat, terwijl er vaak een wachtlijst is van mensen die zich later hebben aangemeld.

COMMUNICATIE

Bulletin

Het Bulletin verscheen in het ijzeren ritme van de kwartalen en probeerde de lijn van vorig jaar door te zetten: inhoudelijk en goed geïllustreerd op de komende activiteiten ingaan. Er verschenen interviews met filmmakers Irma Wijsman/Willemiek Kluijfhout t.g.v. het Filmfestival en met schrijver Gideon Samson en regisseur Belle van Heerikhuizen in voorbereiding op de jeugdtheatervoorstelling. De buurt werd onder de loep genomen in artikelen over de geschiedenis van drukkerij Calff & Meischke op de Plantage Kerklaan en het nieuwe Luther Museum aan de Nieuwe Keizersgracht. Voorzitter René Mentink schetste in de mei-editie in literaire bewoordingen het gegoochel van de gemeente bij de verandering in subsidietoewijzingen. Joke van der Wey schreef drie columns *Observaties uit de buurt*, voorzien van buurtillustraties van Joanna Blaisse. Bij het Plantagegedicht kwamen een foto en minibiografietje van de

dichters. Marianne Boeije verzorgde de opmaak van het Bulletin; Erik Hardeman en Joke van der Wey vormden samen met Willem Campschreur de redactie.

Website, sociale media en mail

De website raakte na de softwareveranderingen van 2018 steeds beter gevuld met inhoudelijk materiaal. Het bezoek aan de website steeg licht. Via Facebook werden mensen opgeroepen voor onze activiteiten.

Activiteiten i.s.m. andere organisaties

LEZINGEN I.S.M. STICHTING SOOP

Het succes van de lezingen die de Vereniging elk jaar samen met de Stichting SOOP organiseert, gevolgd door een buurtborrel, was onveranderd groot. Joop Hox nam als bestuurslid deel aan de programmacommissie.

Carlien Blok, de nieuwe directeur van de Hortus, sprak over haar plannen op de korte en wat langere termijn; van drieklimatenkas tot de veranderende functie van de Hortus voor Amsterdam (28 februari). Pienke Kal werkte als conservator Zuidoost-Azië op het Tropenmuseum en vertelde over de oorsprong als Koloniaal Museum en de omwentelingen in het maken van tentoonstellingen (28 maart). Françoise Haeck, ook een oudgediende van het KIT, vertelde onder de titel 'Een mix van Malinese avonturen' over cultuur en projectwerk in Mali, nu helaas onmogelijk door het jihadisme ter plaatse (25 april). Edith de Leeuw e.a. kwamen de joodse keuken toelichten en de niet te onderschatten invloed ervan op het Nederlandse eten (26 september). Kunsthistorica Tessel Dekker bracht het Panoramagebouw weer tot leven dat vroeger op het Westermanplantsoen stond maar helaas werd afgebroken (31 oktober). Het jaar werd afgerond met een kennismaking met kwartiermaker Tonko Grever van het in de buurt nieuw verrezen Luther Museum (28 november).

PLANTAGE-WEESPERBUURTFEEST I.S.M. PLANTAGE-WEESPERBUURTVERENIGING (zondag 7 juli)

De voorbereidingen voor de 14de editie van het feest kostten als vanouds veel tijd en inspanning, de subsidies waren onzeker en op het allerlaatste moment moesten er nog dranghekken van de gemeente worden verwijderd, m.b.v. tussenkomst van het Bestuur Stadsdeel Centrum (waarvan de leden solidair mee hielpen sjuwen).

De aanvangsband Imagine speelde aanstekelijke festivalmuziek met kopersectie en drie geweldige zangeressen, waardoor er direct een lekkere sfeer was. Presentator Pascal Tan was in zijn element als gastheer die met heldere stem en in stijl volwassenen en kinderen op het podium ontving. Schrijfster Monica Metz en dichteres Katelijne Brouwer droegen voor uit eigen werk; de Bordello brothers

brachten onversneden countrymuziek op de planken en de slotband Dug'n Dive, kreeg met haar jaren vijftig muziek zowaar enkele Plantagedansers op de been.

In de stand van de Vrienden werd druk gesjoelbakt, niet alleen door de kinderen die meededen aan de kinderwedstrijd maar ook door onze leden van zekere leeftijd. Fanatisme is van alle leeftijden, zo bleek. In de talloze andere kramen rond het open veld werden de toeschouwers geïnformeerd, vermaakt, gevoed en gelaafd. Er werd in steen gehakt, getekend, er werden haren geknipt, ruggen gemasseerd enz. enz

Er kon een petitie worden ondertekend waarin de gemeente werd opgeroepen het buurtfeest te blijven steunen. De moeilijkheden rond vergunning en subsidie drukten de stemming bij de organisatie, van wie een aantal mensen al jarenlang het feest met veel inzet organiseert. Een 15de editie leek allesbehalve zeker.

OVERIG

Oud- en Erevoorzitter Ko van Geemert organiseerde in samenwerking met de Vrienden een feestelijke poeziëmiddag rond Adriaan Morriën. In boekhandel Athenaeum kwamen veel Morriën-bewonderaars opdagen. De dochters van Morriën lazen gedichten voor en Ko van Geemert interviewde Rob Molin, Morriëns biograaf.

Ester Wouthuysen praatte namens het Bestuur mee over de inhoud van de 4 mei herdenking in De Hollandse Schouwburg o.l.v. het Joods Cultureel Kwartier. De toespraak was van Frank Diamand, documentairemaker/dichter en overlevende van Bergen-Belsen. Sarah Kapustin speelde viool en Kymora Henar, leerling van de IVKO-school, las een zelfgeschreven gedicht voor. *Jizkor* (herdenkingsgebed) werd gezongen en kaddisj (gebed voor de doden) werd gezegd door chazan Daniël ten Brink.

Bestuurssamenstelling en ledenaantal

Het Bestuur onderging geen wijzigingen. Er zijn in 2019 wel gesprekken gevoerd met mogelijke kandidaten. Dit heeft niet geleid tot uitbreiding van het aantal bestuursleden. Gezien het aantal reguliere activiteiten en de zorg om op zijn tijd ook vernieuwende dingen te ontwikkelen, zal het Bestuur in 2020 de zoektocht naar nieuwe bestuursleden voortzetten. Aan het eind van het jaar zag het Bestuur er als volgt uit:

René Mentink, voorzitter

Willem Campschreur, secretaris

Joop Hox, penningmeester

Liesbeth de Ruijter, website/sociale media

Op 1 januari 2019 telde de Vereniging 524 leden en op 31 december 2019 535 leden (incl. 7 bedrijfslidmaatschappen).

Amsterdam, mei 2020

Willem Campschreur (secretaris)